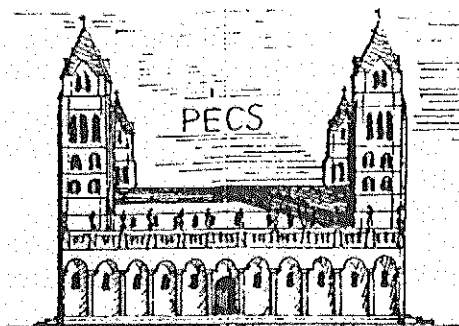

PALESTRINA

KÓRUSHIRADÓ

2/1.

Pécs, 1994. október 22.

KEDVES FIÚK, RÉGI ÉNEKISKOLÁSOK!

Híradónknak ezzel a számával a Ti kedvetekben szeretnénk járni, azt keresve, ami összekött bennünket, régi és mai énekeseket.

MUSICA SACRA.

Mi köthet össze jobban, mint maga a muzsika szeretete, az egyházi zene szolgálata, amelyről, a "musica sacra"-hoz való hűségről a jó Lippay Tóni bácsi olyan őszinte meggyőződéssel szólt, amikor évente Ferenc, majd Miklós napkor köszöntőt mondott - valamennyiünk nevében.

A musica sacra, mint "kötőanyag" nem változott. Az egyházi zenével támasztott követelmények: legyen szent, művészi és egységes. Az egység egyik biztosítéka a latin nyelv. Művészi fordítások és szövegalkalmazás híján a gregorián csak latinul szól hitelesen. A II. Vatikáni Zsinat liturgikus konstitúciója szerint az egyház a gregorián korálist tekinti a római liturgia sajátos énekének. Ezért a liturgikus cselekményekben - azonos feltételek mellett - ennek kell elfoglalnia az első helyet.

Az egyházi zene és ének kincstárát a legnagyobb gondtal kell megőrizni és felhasználni. Szüntelenül gondot kell fordítani az énekkarokra, főként a székesegyházakban.

RÉGI-ÚJ ÉNEKISKOLA.

Ma összekött a régi-új épület, gyermekkorotok megannyi szép élményét idézve. Hogy mennyiben a régi és mennyi az új, ezt Ti tudjátok megítélni.

Élményeiből pedig B.Faller Bandi idéz egy gazdag csokorra-valót. (Írását a Pécsi Bazilika 1992. decemberi számából vettük át.)

MUZSIKUSOK.

Mindvégig összekötnék az emberek, egyesek különösen. Sajnos az ősz az elmulást is idézi. Ősszel távoztak körülünk - Igazgató Úron, a nagyon szeretett Franci bácsin kívül - segítsége Taksonyi Józsi bácsi, a majd 30 évig a kórust vezető H.Miklós atya és 55 éven át a székesegyház orgonájának élő Halász Béla.

És összekött a kórossal Titeket egy-két énekes is.

Tóth Laci az egyetlen volt társatok aki ma is kórustag, sajnos nem

ünnepelhet ma velünk.

Timár Monika az egyetlen, aki ma is énekel azok közül a hölgyek közül, akiket Franci bácsi hívott meg 1951-ben a csökenő szoprán és alt szólamokba, s együtt énekelt a fiúkkal.

ÜNNEPELJÜNK.

Az igazi ünneplés nem kihívó, nem külső megnyilvánulás, hanem benső öröm és ima. Ebben van ma együtt Veletek a Palestrina kórus tagsága.

Szeretetteljes köszöntésüket egyedül tolmácsolom.

ORGONA.

A latin egyházban nagy megbecsülésben részesül az orgona, mint hagyományos hangszer; hangja csodálatos módon tudja fokozni a liturgia ünnepélyességét, és a lelket nagy erővel emeli Istenhez és az égiekhez. - Ismét a liturgikus konstitú-

cióból idézek, bevezetőül egy amelyet összefogással tudunk cs

Az alább közölt két újságcikk itt össze. Van újra énekiskola orgonája.

Építsünk együtt orgonát!

Ezzel a szándékkal egyetért a örömmel fogadja azt minden ille

Az eredeti elgondolás szerint emlékszoba" létesül, zeneterem szerrel.

Erre a célra tudtam felajánlani. A szükséges és elfogadható hangszeresébe kerül, ezért van szükségetekre is!

Ésszerű sorrendiség is felmerül: nincs még orgonája az iskolának sem, azt kellene először megépíteni. A lehetőségek megvalósulásaként ezért a zeneterembe.

Most tehát építsünk orgonát Halra a kápolnába.

Erre a célra átutaltattam a Péc

A püspökségé az énekiskola

Az ünnepélyes külsőségek mellőzésével adta át tegnap délelőtt Pécsen a Hunyadi utca 9. számú épületet a városi önkormányzat nevében dr. Páva Zsolt alpolgármester Mayer Mihály megyéspüspöknek.

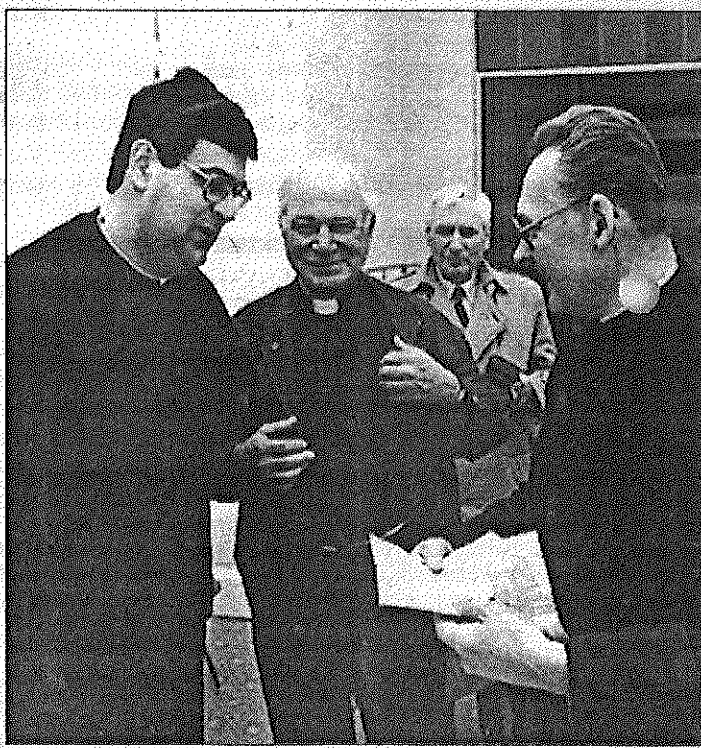
Az épületet 1886-ban Dulánszky Nándor pécsi megyéspüspök építtette énekiskolának, amelyben 15 kisdíák kezdte meg tanulmányait. 1948-ban kártalanítás nélkül államosították. Ez év március 7-ig mint középiskolai kollégium működött. Négy esztendővel ezelőtt dr. Cserháti József megyéspüspök kezdeményezte az énekiskola újraindítását, 1990. szeptemberében megkezdődhetett az oktatás, a volt pálos kolostor területén, ahol rövid idő múlva zsúfolttá vált az intézmény.

A korábban nagy hírű, pár éve újraindított püspöki énekiskola ötödik tanévét már a tegnap átadott épületben kez-

dik meg. Mayer Mihály külön kiemelte: a személyes törődés, a minőségi tárgyalások, az önkormányzat illetékes vezetőinek hozzáállása eredményezhette, hogy több akadályon sikerrel átlépve végül az énekiskola ismét eredeti helyén működhet. Az épületbelsőt fel kell újítani, külföldi és hazai támogatások, gyűjtések révén a munkák anyagi fedezetére megvan a remény.

- Közép-európai szintű kollégiumot és énekiskolát szeretnénk - válaszolta a püspök úr lapunk kérdésére -, célunk, hogy ebben az épületben, amelyet kifejezetten a pécsi püspökség kapott vissza, a zeneszerető embereknek minőséget adjunk, olyan pozitív értéket, amelyet minden társadalom elfogad.

Több mint 100 éve 15 kisdíákja volt a püspöki énekiskolának. Szeptemberen 110-en kezdenek. Mészáros Attila

Garadnai Balázs (balról) az Énekiskola igazgatója mutatta be a most megadott épületet Mayer Mihály megyéspüspöknek és dr. Páva Zsolt alpolgármesternek.

lyan javaslatához,
ak megvalósítani.
émája kapcsolódik
k, de még nincs

üspök Atya és
tékes.

Halász Béla
gyakorló hang-

300.000.- Ft-ot.
szer kb. a két-
ség a Ti segít-

lt a tervezetés-
lai kápolnának
teni, s majd a
y második hang-

ász Béla emléké-

si Püspöki Ének-

iskola Alapítvány számlájára a rendelkezésemre álló
összeg 10 %-át. A többit is folyamatosan biztosítom.

A Postabanknál vezetett számla 249-98903/025-03200.
Az összeg rendeltetésénél meg kell jelölni a célt:
"Halász Béla emlékszoba" illetve "orgonaépítés".

Örömteli segítségekben bízva:

Laufer László

Már új orgona építésére is van megrendelésük a fiatal orgonaépítőknek Fotó: Löffler Gábor

Ifjú orgonaépítők Angster nyomdokain

Az orgonaépítés nemes mesterségéről családi legendák és történetek sorát hallhattam gyerekkoromban. Ausztriából érkezett ük- és dédapám orgonaépítő pályájának csillaga a hírneves Angster orgonagyár államosításakor a szakma egészével együtt lehullt ugyan, hiszen 1949-től rendeletileg koporsók és hokedlik előállítására kárhoztattak az addig 1300 hangszerremek elkészítésében edződött munkások. Am, hogy a vér tényleg nem válik vízzé, most két másik dédunoka bizonyítja. A ma 24 esztendőös *Budavári Attila* ugyanis még 12 éves gyerekként azt az akkor nem túl komolyan vett kijelentést tette, hogy neki bizony orgonagyára lesz. Nem hagyom a történet végére a poént, elárulhatom: lett is.

Persze nem ilyen egyszerűen, mint az itt áll, hiszen a megszál-
lottak munkabírása, rengeteg tanul-
lás, többek között másfél éves ausztriai „vándorút”, húszórás munkanapok és álmatlan éjszák, nélkülözések sora vezetett

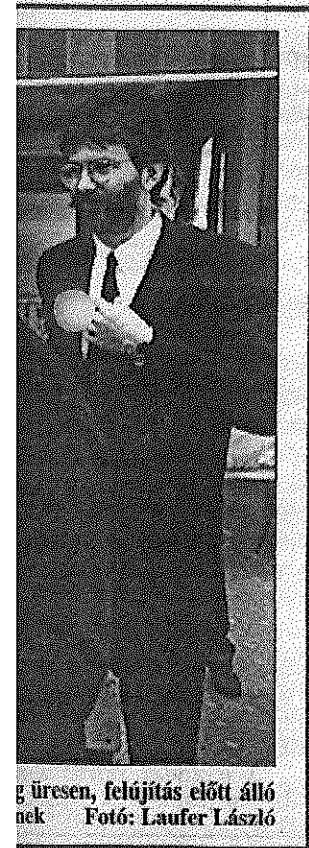
oda, hogy mára a Pécsi Orgona-
építő Manufaktúra többségi tulaj-
donosának, egyben építőmes-
terének vallhatja magát.

Bár számtalan kilincset elkop-
tatott támogatókat keresve, se
vállalkozók, se bankok, se Pécs
városa nem látott fantáziát nagy-
ratörő tervében. Végül hosszas
keresgélés után egy „világvégi”,
ám szépen felújított raktárépü-
letben rendezkedett be és kezdett
dolgozni a ma még tíz fős, ám
bővülő csapat. A nyers fa lakkal
keveredő illata tölti be a mű-
helyt, már amennyi helyet hagy-
nak még a kinti munkák során
spórolt pénzből vásárolt gépek.
Ezekre méltán büszke öccsével,
a szakma fortélyaival most ismer-
kedő *Csabával* együtt, mint
mondják, a Budapesti Orgona-
gyáré után már most övek a leg-
jobb felszerelt műhely az or-
szágban. Technikájuk és felké-
szültségük a sípöntéstől a billen-
tyűkészítésig a legapróbb alkat-
rész előállítását is lehetővé teszi.
Saját fűrésztelepet is létrehoz-
tak Kozármislenyben, hiszen az sem

mindegy, milyen és mennyiért
előállított alapanyag áll rendel-
kezésükre.

Korábban jobbára javításokat,
felújításokat rendeltek tőlük, ám
– lévén a megbízhatóság és mi-
nőség a legjobb reklám – már
több új orgona elkészítésére is
van megrendelésük. Rövidesen
elkészül első baranyai alkotásuk,
a komlói plébánia orgonája, to-
vábbá az első, teljes egészében
általuk tervezett és megépített
hangszer, mely már a rajzaszta-
lon is impozáns látványt nyújt.

Búcsúzóul néhány műhelyi-
tokba is beavatnak. Megtudom,
mitől mozognak a filmekben
„szellemek” által vezérelt billen-
tyűk, így elmagyarázva a sípok
hangolása sem tűnik bonyolul-
tabbnak egy halkonzerv kinyitá-
sánál. A kézzel és lábbal is ke-
zelhető bonyolult billentyűke-
zelő-rendszerek felépítését hall-
gatva értőn bólogatok, hiszen
hogy nézne ki bevallani, hogy
kínaiul se hangozna sokkal ide-
genebbül. Elvégre a vér mégsem
válhat teljesen vízzé... Sz. Zs.

g üresen, felújítás előtt álló
nek Fotó: Laufer László

EGY ÖREG ÉNEKESISKOLÁS VISSZAEMLEKEZÉSEIBŐL

Részlet.

Takács Jenő beszél Sigendorfból Pécs hajdani zenélő életéről. Jenő bácsit régtől ismerem, gyermek voltam, amikor Pécssett élt, s mint mindenkit, aki az akkori pécsi zenélő életben dolgozott, ismerni volt kötelesség, Jenő bácsit sem maradhatott ki a sorból.

Nevek, évszámok röpködnek s a lélek képernyőjén eszavak hatására megjelenik a múlt, s elkezd dolgozni az emlékezés motorja. Előbb csak pöffön egyet-egyet, majd gyorsabb ütemre váltva végül zakatol, felpörög és bőkezűen szórja elém a sokszor visszaálmódott emlékek garmadát.

A szívem legnagyobbbat akkor dobban, amikor meglátom Kodályt, a Mestert, amint pirosreverendás, fehérkarínges, pirosbrétumos gyermekök között áll és a rá jellemző mosollyal néz a fényképezőgép lenscséjébe. Felette ott magasodik Radnallaci, mellette Ádám Laci, s másik oldalán én. Körülöttünk és közöttünk még sokan mások, barátok, régholtak és élők, de az inért csak másodpercekig zsongat el.

A képek gyors egymásutánba tűnnek majd el.

1938. Missa Solemnis.

1939. A Kodály-művek ősbemutatója.

1940. A kassai dómhangverseny.

1941. Az egyházzene nagyünnepé.

És aztán további évek, események, emberek, dátumok, képek.

Valami ellenállhatatlan vágy fog el, hogy újra ott legyek, ahová többé soha nem mehetek, csak képzeletem szárnyain, de már felülről látom, márdátárlatból élhetem át mindazt, ami megarányozta, gyönyörűvé, felejthetlenné tette gyermekéletemet.

Felteszem a lemezjátszóra Liszt Missa Chorallsát és nem telik bele öt perc, csendesen buggyannak előkönyelem.

Megszólal a Credo nagy szólója: Et incarnatus est de Spiritu Sancto. Csilingel a szoprán, fátyolosan, mint egy viola d'amore aláfest az alt, arkan-gyall határozottsággal szól a tenor és mindent beterít a basszus gyönyörű mélysége.

És megjelenik a kép. Négyen énekelünk szólót: Hármori Bence bácsi a basszust, dr. báró Oertzen Gusztáv bácsi a tenort, Tircsy Pista az altot és jómagam a szopránt.

Mind a hárman rég halottak. Mondjam-e, hogy ebből a szólóból már csak én élek? Mondom! Így tán megmagyarázhatóak a könnyek, amelyek most már csillapíthatatlanul folynak szememből.

Hány Húsvétkor, hány egyházi ünnepen énekelünk, énekelhettem el ezt a szólót Kassán, a Zeneakadémián, a pécsi Székesegyházban, a Rádión, mindenütt. És engem már akkor elbűvölt az a csodálatos dallamvilág, az a hatalmas Imádság, amelyet Liszt kellett bennem és mindenben életre, aki hallhatta, hallgatta.

A dallam csodálatos ívét, hajlatát szóval nem lehetett elmondani. De Mayer Franci bácsi, örökké szeretett igazgató Urunk varázslatos szívét hozzáadta Istenszeretetéhez és ezek együtt örökké bennem égne, élnek.

A szóló csendes pianissimója enyhe pianoforté vá crescendál, a szoprán kristálytisztá csilingelése mennyei hangként uralkodik, a halkuló decrescendo vokálja kimossa a lélekből a legkisebb szemetet is. Hallgatva mindezt, csak ketten vagyunk a világon: én és az emlékeim.

Felséges érzés mindezekre visszazogondolni, - emlékezni, mindezt újra meg újra átélni. Hányszor teszem fel a Liszt-misé, hányszor hallgatom újra és nyomában hányszor rohanok vissza ötven esztendő az életemben.

Ott látom a kóruson Varga Pistát. Vadászrepülő volt, s mi büszkéek voltunk rá. Ha a Szécsényi-tér felett egy gép alacsonyán repült, mindig tudtuk, hogy Pista jár a város felett. Időnként "megstruccolta" az Énekiskolát és mi mindannyian a szűk udvaron szorongva, csatakiáltásokkal üdvözlőltük Pistát.

Vitéz Kádár Lajos nemcsak kórus-tagunk, eleml iskolai tanítónk is volt. Gyűrűs tacsiljaira, körmösöire ma is emlékszem.

Báró Oertzen Gusztáv bácsiról nem tudtuk miért méltóságteljes. Azért mert báró, vagy mert csodálatos tenorja párját ritkította még az előkelő mezőnyben is.

Tomanek Nándi alig volt több valómival, mint gyermekkorom duktora, hiszen tegnap még közöttünk altoskodott, most immár büszke tenorral avanszál. Férfi lett.

Bíbor Matyi bácsi csodálatos basszus volt. Kissé lebiggyesztett alsó ajakkal énekelte a buffókat, s ha ilyenre sor került, az egész gyermek-kórus hátranézett. Matyi bácsi kedves grimaszát lestük ilyenkor. Én ma már azt hiszem, Matyi bácsi grimasz nélkül is ki tudta volna énekelni az egyvonalas f-et, de egy kicsit a mi kedvünkben akart járni.

Lippal Tóni iskolagazgató volt Mécsekallján. Tóni bácsit nagyon szeret-tük. Mindig hozott nekünk cukrot, szószerint magához édesgetett bennünket.

Pedig mindenünk megvolt. Misére menet mindenki megkapta a maga öt-hat szem mentolos cukrát, s így volt ez hangverseny, különleges szereplés alkalmával is. De ha valamit kívülről kaptunk, annak megnőtt az értéke.

Most csendesen elszégyenlem magam. Miközben gondolatomban felállítom a kórust, szinte mindenkit látok. És nem tudom pontosan felidé-zni a neveket, azokat, akikre pedig életem végéig emlékezniem kéne. Persze mindegy is!

Az a hangulat, amelyben felnőhettem, amelyben hat és fél évet gyermekként leélhettem s amely annyi-annyi szépet adott nekem, ma kikristályosodottan gyönyörű és nem engedném, hogy ezekhez az emlékekhez bárki is mosdatlan kézzel hozzányúljon.

Jenő bácsi tovább beszél.

Minden szavát értem és átélem. Mégis: már nem vagyok itt.

Mayer Franci bácsi kevert cigarettadohányának édeskés illata veszkörül, hallom Halász Béla hatalmas tuttiljalt, látom Virág püspök Úr méltóságteljes bevonulását, hallom az Ecce sacerdos magnus hatalmasan ívelő himnuszát, érzem az orromban bujkáló tömjénfüst lélekzsugorító erejét, az Úrfelmutatás Isteni csendjét, hallom a négyhangú csengő varázslatos csilingelését. Újra élem gyermekkoromat és boldog vagyok!

Határtalanul az, mert érzem, tudom, biztos vagyok abban, hogy van egy világom, amelyet mindig visszaidézhetek, amelyet soha senki el nem vehet tőlem s amely életem végéig gyermekként tart fogva.

Bokrétás (Faller) András